

УДК 811.161.3+811.113.6

Ю. А. Петрушэўская

Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. А. Куляшова

**ПРЫКАЗКІ-АНАЛАГІ Ў ГЕНЕТЫЧНА І АРЭАЛЬНА ДАЛЁКІХ МОВАХ
(НА МАТЭРЫЯЛЕ БЕЛАРУСКАЙ І ВЕПСКАЙ МОЎ)**

Прыказкавыя фонды генетычна і арэальна далёкіх моў на сённяшні дзень недастаткова вывучаны ў супастаўляльна-тыпалагічным плане. У артыкуле прадстаўлены вынікі параўнання беларускіх і вепскіх прыказак з выкарыстаннем сінхранічнага падыходу і структурна-семантычнага мадэлявання міжмоўных прыказкавых паралеляў.

Мэта даследавання: устанавіць і дыферэнцаваць тыпалагічную агульнасць міжмоўных прыказкавых аналагаў беларускай і вепскай моў.

Фактычным матэрыялам даследавання паслужылі 755 прыказак вепскай мовы і звыш 12 000 прыказак беларускай мовы. З вепскіх прыказак, абраных для аналізу, паралелі ў беларускай мове маюць 158 адзінак, з якіх 72 адзінкі (амаль кожная дзясятая вепская прыказка) з'яўляюцца аналагамі беларускіх прыказак.

Навуковая навізна даследавання заключаецца у першую чаргу ў самім факце супастаўлення вепскіх і беларускіх прыказак, а таксама ў прымяненні метадыкі сінхранічнага падыходу з структурна-семантычным мадэляваннем для дыферэнцыяцыі тыпаў іх міжмоўных аналагаў. Вепскія прыказкі, якія маюць аналагі ў беларускай мове, дыферэнцуюцца па характары міжмоўнай агульнасці на некалькі тыпалагічна значных груп: універсальныя, інтэрнацыянальныя, агульныя з рускай мовай прыказкі, агульныя толькі для беларускай і вепскай моў. Вынікі і метадыка іх атрымання ў далейшым могуць быць выкарыстаны для тыпалагічнага вывучэння прыказкавых фондаў іншых генетычна і арэальна далёкіх моў.

Даследаванне выканана па заданні Беларускага рэспубліканскага фонду фундаментальных даследаванняў (навуковы праект № 20231303).

Ключавыя словы: прыказка, беларуская мова, вепская мова, тыпалагічнае супастаўленне, прыказкавы аналаг.

Для цытавання: Петрушэўская Ю. А. Прыказкі-аналагі ў генетычна і арэальна далёкіх мовах (на матэрыяле беларускай і вепскай моў) // Труды БГТУ. Сер. 4, Принт- и медиатехнологии. 2023. № 2 (273). С. 96–104. DOI: 10.52065/2520-2967-2023-273-2-14.

Yu. A. Petrushevskaya

Mogilev State A. Kuleshov University

**ANALOGUE PROVERBS IN GENETICALLY AND AREALY DISTANT
LANGUAGES (BASED ON THE BELARUSIAN AND VEPSIAN LANGUAGES)**

Proverb funds of genetically and geographically distant languages are currently not sufficiently studied in terms of comparability and typology. The article presents the results of a Belarusian and Vepsian proverbs comparison using a synchronic approach and structural-semantic modeling of interlanguage proverb parallels.

The aim of the study is to establish and differentiate the typological unity of interlanguage proverbial analogues of the Belarusian and Vepsian languages.

755 proverbs of the Vepsian language and over 12,000 proverbs of the Belarusian language served as the research material. Out Vepsian proverbs selected for analysis, 158 units have parallels in the Belarusian language. A total of 72 items similar to Belarusian proverbs are recorded in the proverb fund of the Vepsian language.

The scientific novelty of the study is, first of all, in the very fact of comparing Vepsian and Belarusian proverbs, as well as in the application of the method of synchronic approach with structural-semantic modeling to differentiate the types of their interlanguage analogues. Vepsian proverbs, which have analogues in the Belarusian language, are differentiated by the nature of interlanguage commonality into several typologically significant groups: universal, international, proverbs common to the Russian language, common only to the Belarusian and Vepsian languages. The results and methodology of obtaining them can be used for typological research of proverb funds of other genetically and geographically distant languages.

The research was carried out of the task of the Belarusian Republican Fund for Fundamental Research (Project no. 20231303).

Keywords: proverb, Belarusian language, Vepsian language, typological comparison, proverb analogue.

For citation: Petrushevskaya Yu. A. Analogue proverbs in genetically and areally distant languages (based on the belarusian and vepsian languages). *Proceedings of BSTU, issue 4, Print- and Mediatechnologies*, 2023, no. 2 (273), pp. 96–104. DOI: 10.52065/2520-2967-2023-273-2-14 (In Belarusian).

Уводзіны. Параўнальнае і тыпалагічнае вывучэнне прыказак з’яўляецца адным з найбольш перспектыўных напрамкаў сучаснай лінгвістычнай парэміялогіі [1, 2, 3]. Як паказваюць найноўшыя даследаванні, ад таго, наколькі добра вызначаны прыказкавыя адпаведнікі ў іншых мовах, залежыць адэкватнасць апісання ўласна нацыянальнага кампанента ў прыказкавым фондзе [4, 5, 6], выяўлення этнакультурных і аксіялагічных асаблівасцей прыказкавай карціны свету [7, 8, 9, 10, 11], дыферэнцыяцыя агульнага і спецыфічнага ў семантыцы, структуры і функцыях прыказак [12, 13, 14].

Беларускія прыказкі даволі дасканала даследаваны ў параўнальным плане ў дачыненні да шэрага славянскіх і германскіх моў [15, 16, 17, 18, 19, 20, 21]. На гэтай падставе былі выдзелены і верыфікаваны ў складзе прыказкавага фонду беларускай мовы як агульныя з іншымі мовамі адзінкі [22], так і ўнікальныя (адзінкі, якія выступаюць прамымі носьбітамі нацыянальна-культурнай семантыкі) [23]. Разам з тым прыказкі беларускай і вепскай моў ніколі спецыяльна не супастаўляліся ў плане пошуку аналагічных адзінак (не існуе і беларуска-вепскага парэміялагічнага слоўніка).

У адрозненне ад беларускіх прыказак, вепскія парэміі на сённяшні дзень практычна не вывучаны ў параўнальным і тыпалагічным аспектах, але разам з тым дастаткова часта выкарыстоўваюцца ў якасці фактычнага матэрыялу ў даследаваннях прыбалтыйска-фінскіх моў [24]. Паслядоўны аналіз вепскіх прыказак ў параўнанні з іншымі мовамі дазволіў бы адказаць на многія пытанні пра іх паходжанне, нацыянальную спецыфічнасць, асаблівасці іх генетычнай, арэальнай, тыпалагічнай моўнай і культурнай агульнасці vs. унікальнасці на еўрапейскім прыказкавым фоне.

Трэба заўважыць, што ў лексікаграфічным плане вепскія прыказкі апрацаваны даволі добра. Так, першая вядомая фіксацыя вепскіх прыказак належыць яшчэ Эліясу Лёнроту, які апублікоўваў іх у 1853 г. у першай навуковай працы па вепскай мове “Om det nord-tschudiska spraket” («Пра мову паўночнай чудзі») [25, с. 4]. На працягу наступнага стагоддзя вепскія прыказкі рупліва збіраліся і былі акумуляваны ў фундаментальным выданні “Vepsa vanasõnad” (1992) [26]. Вепскія прыказкі зафіксаваны ў фундаментальным полілінгвальным даведніку Д. Пацолі “European Proverbs in 55 Languages, with Equivalents in Arabic, Persian, Sanskrit” (1997) [27]. Наяўнасць адзінак вепскага прыказкавага фонду ў зборніку даказвае наяўнасць

у ім паралеляў не толькі з блізкароднасных моў, але і з моў, генетычна не звязаных з вепскай мовай.

Прыказкавы фонд вепскай мовы да гэтага моманту не выкарыстоўваўся для параўнання з беларускімі прыказкамі. Актуальнасць і навуковая навізна даследавання заключаецца ў тым, што супастаўляльны аналіз прыказак вепскай і беларускай моў (на падставе структура-семантычнага мадэлявання на шырокім моўным фоне) дазволіць выявіць прыказкавыя аналагі як тыпалагічна значныя (агульныя для вялікай колькасці моў), так і спецыфічныя (характэрныя толькі для гэтых дзвюх моў і генетычна або арэальна блізкіх ім моў).

Мэта даследавання: вызначыць і дыферэнцаваць тыпалагічную агульнасць міжмоўных прыказкавых аналагаў у беларускай і вепскай мовах.

Фактычны матэрыял даследавання склалі 755 вепскіх прыказак, якія адлюстраваны ў найноўшым парэміялагічным зборніку “Mi meles, se i keles. Vepsläižed muštatišed” (2018), што ўкладзены В. Ю. Жукавай [25] і дастаткова поўна рэпрэзентуе вепскі прыказкавы фонд, і звыш 12 000 беларускіх прыказак, зафіксаваных у акадэмічным выданні «Прыказкі і прымаўкі» (1976) М. Я. Грынблата [28].

Метадалагічнай асновай даследавання з’яўляюцца тэорыя лінгвістычнай парэміялогіі [29, 30, 31], тэорыя прыказкі як афарыстычнай адзінкі мовы [32, 33, 34], тэарэтычныя асновы супастаўлення прыказкавых фондаў беларускай і іншых моў [35, 36, 37]. У даследаванні выкарыстана метадыка міжмоўнага параўнання з апорай на тэорыю структура-семантычнага мадэлявання ў парэміялогіі [38].

Апрабацыя выкарыстанай метадыкі праведзена аўтарам пры параўнанні прыказак беларускай мовы і цэлага шэрага славянскіх, балтыйскіх, германскіх, раманскіх, фіна-вугорскіх, цюркскіх моў [22, 36]. Папярэдне былі вызначаны і апісаны паралелі беларускіх і вепскіх прыказак [39].

Асноўная частка. Даследаванне паказала, што з 755 вепскіх прыказак, абраных для аналізу, маюць паралелі ў беларускай мове 158 адзінак (г. зн. 21% прыказкавага фонду, або кожная пятая вепская прыказка). Нечакана высокая колькасць беларускіх адпаведнікаў у корпусе вепскіх прыказак сведчыць пра тыпалагічную блізкасць двух прыказкавых фондаў, аднак патрабуе тлумачэння на фоне адсутнасці арэальных кантактаў і генетычных сувязей паміж дадзенымі мовамі і лінгвакультурамі.

Дакладныя прычыны і фактары такой тыпалагічнай блізкасці вепскіх і беларускіх прыказак можна будзе ўпэўнена акрэсліць толькі пасля высвятлення яе характару, што вымагае дыферэнцыяцыі тыпаў міжмоўных адпаведнікаў і вызначэння, у якім колькасным аб'ёме яны прадстаўлены ў прыказкавых фондах вепскай і беларускай моў.

Найбольш тыпалагічна значнымі міжмоўнымі адпаведнікамі прыказак з'яўляецца наяўнасць прыказкавых аналагаў, тоесных структурна-семантычных мадэлей прыказак, ідэнтычных і блізкіх прыказкавых вобразаў і канцэптаў [4, с. 1015–1016]. Устанаўленне прыказкавых аналагаў у абраных для аналізу мовах – гэта першы крок для ўсталявання тыпалагічнай агульнасці паміж генетычна і арэальна далёкімі мовамі.

Высвятленне факта наяўнасці агульных з іншымі мовамі прыказак (якія маюць аналагі ў іншых мовах) і характару гэтай агульнасці (з'яўляецца гэта вынікам або генетычнага раства, або моўных кантактаў, або ўніверсальнасці формы і зместу прыказак у абагульненым адлюстраванні рэчаіснасці) з дапамогай дыяхранічнага ці параўнальна-гістарычнага аналізаў не будзе выніковым, паколькі ў большасці выпадкаў такі аналіз не дае адназначных адказаў пра іншамоўнае паходжанне і іншамоўныя паралелі кожнай асобнай прыказкі.

У сваю чаргу, сінхранічны падыход дазваляе абстрагавацца ад канкрэтных шляхоў і спосабаў пранікнення той ці іншай прыказкі з адной мовы ў іншую і сканцэнтравана ўвагу толькі на самім факце наяўнасці прыказак-аналагаў у розных мовах, але не дыферэнцаваць прыроду гэтых аналагаў (або генетычнае, або арэальнае, або кантактнае ўзаемадзеянне моў), а толькі вызначаць яе характар па крытэрыі наяўнасці vs. адсутнасці генетычных, арэальных, кантактных сувязей паміж абранымі для аналізу мовамі.

Аднабаковая сінхранічная праекцыя дазваляе адназначна і аб'ектыўна дыферэнцаваць прыказкі ў дадзенай мове не толькі па крытэрыю спецыфічнасці vs. агульнасці (аналагавасці) у адносінах да іншых моў, але і па характары агульнасці (на інтэрнацыянальныя vs. універсальныя).

Прыказкі-аналагі – гэта такія адзінкі, якія маюць у розных мовах тоесныя змест і форму (характарызуюцца ідэнтычнымі значэннямі, а таксама максімальна блізкімі сінтаксічнымі структурамі, лексіка-граматычнымі саставамі, вобразна-паняцыйнымі планами), могуць мець варыянты ў кожнай з моў – нацыянальныя прыказкавыя варыянты адной агульнай для гэтых моў прыказкі. Трэба адзначыць, што «список иноязычных аналогов пословицы данного языка всегда остается открытым, поскольку количественно и качественно детерминирован прежде всего

экстралингвистическими факторами (зависит от количества языков, избранных для анализа, а также от качества паремиографического описания каждого из них). Однако использование всей доступной полноты поиска и идентификации иноязычных аналогов дает основания для установления характера общности пословицы данного языка с пословицами других языков» [4, с. 1020].

Па характары міжмоўнай агульнасці прыказкі-аналагі дыферэнцуюцца на чатыры найбольш значныя ў тыпалагічным плане групы: універсальныя, інтэрнацыянальныя, агульныя з рускай мовай, а таксама прыказкі, агульныя толькі для дадзенай пары моў.

Даследаванне паказала, што са 158 вепскіх прыказак, якія характарызуюцца як паралельныя беларускім прыказкам, 72 адзінкі маюць аналагі ў беларускім прыказкавым фондзе (што складае больш за 45% вепскіх прыказак, паралельных беларускай, і каля 10% усяго корпуса вепскіх прыказак).

Вепскія прыказкі, якія маюць аналагі ў беларускай мове, дыферэнцуюцца па характары міжмоўнай агульнасці на тыпалагічна значныя групы: універсальныя, інтэрнацыянальныя, агульныя з рускай мовай, агульныя толькі для вепскай і беларускай моў.

1. Універсальныя прыказкі ў вепскай і беларускай мовах. Адной з найважнейшых праблем супастаўляльнага і лінгвакультуралагічнага вывучэння прыказак розных моў свету з'яўляецца праблема ўстанаўлення ўніверсальных характарыстык нацыянальных прыказкавых фондаў. Да ўніверсальных у нашым даследаванні адносяцца адзінкі, якія фіксуюцца не толькі ў дзвюх дадзеных мовах (у гэтым даследаванні вепскай і беларускай), але і ў большасці іншых еўрапейскіх моў (роднасных і няроднасных, якія маюць ці не маюць арэальныя кантакты). Іншымі словамі, у якасці ўніверсальных мэтазгодна разглядаць такія прыказкі-аналагі ў розных мовах, якія немагчыма растлумачыць з пункту гледжання генетычнай ці арэальнай блізкасці дадзеных моў, а таксама іншамоўнымі запазычаннямі ці лінгвакультурным трансферам [4, с. 1006–1008].

Універсальныя прыказкі цалкам супадаюць па сэнсе, аднак маюць высокую ступень варыятыўнасці лексічных кампанентаў і сінтаксічнай структуры [40].

Даследаванне паказала, што ўніверсальнымі прыказкамі-аналагамі ў вепскай і беларускай мовах з'яўляюцца 18 адзінак (г. зн. 25% вепскіх прыказак, аналагічных беларускім).

Да такіх адзінак можна аднесці вепскую прыказку *Mitte tat om, tigoï tütärki* [25, с. 23] і яе беларускія аналагі: *Якая дошка, такая стружка, якая маці, такая дачушка; Якая клёпка, такая й бочка, якая маці, такая й дочка* [28, II, с. 125].

Абедзве адзінкі з'яўляюцца варыянтамі ўніверсальнай прыказкі, зафіксаванай у 52 еўрапейскіх мовах: балгарскай – *Каквото майката, такваз и дъщерята* ('Якая матка, такое і дзіцятка'); польскай – *Jaka matka, taka córka* ('Якая маці, такая дачка'); рускай – *Какова матка, таково и ягнятко; Какова мать, таковы и дочери*; славацкай – *Áká matka, taká Katka [taká celá jej čeliadka]* ('Якая матка, такая Кацька [такі ўвесь яе твар]'); славенскай – *Kakršna mati, taka / takšna hči* ('Якая маці, такая / таксама дачка'); украінскай – *Яка мама, такі дітки*; чэшскай – *Jaká matka, taková Katka / dcerka* ('Якая матка, такая Кацька / дачка'); латышскай – *Kāda māte, tāda meita* ('Якая маці, такая дачка'); літоўскай – *Kokia motina, tokia ir dukė* ('Якая маці, такая дачка'); англійскай – *Like mother, like daughter* ('Якая маці, такая дачка'); нямецкай – *Wie die Mutter, so die Tochter* ('Якая маці, такая дачка'); італьянскай – *Tal madre, tal figlio* ('Якая маці, такое дзіця'); французскай – *Telle mère, telle fille* ('Якая маці, такая дачка'); венгерскай – *Amilyen az anyu, olyan a lánya* ('Якая маці, такая дачка'); фінскай – *Millane emo, sellane tytär* ('Якая маці, такая дачка') [27, р. 137–141].

Усе пералічаныя адзінкі аб'ядноўваюцца ва ўніверсальную прыказкавую мадэль: *Like mother like daughter (v1)* ('Якая маці, такая дачка'); *Have a look at the mother and then marry her daughter (v2)* ('Паглядзіце на маці, потым жаніцеся на яе дачку'); *Take a vine of a good soil and the daughter of a good mother (v3)* ('Вазьміце вінаградную лазу з добрай зямлі і дачку добрай маці'); *Daughters like to wear their mother's shirt / coat (v4)* ('Дочкі любяць насіць кашулю / паліто сваёй маткі') [27, р. 137].

Таксама вепская прыказка *Käzi käden pezeb i molembad oma puhthead* [26, с. 10] і яе беларускі аналаг '*Рука руку мые, каб абедзве белыя былі*' [28, I, с. 346] з'яўляюцца варыянтамі ўніверсальнай прыказкі, зафіксаванай у 50 еўрапейскіх мовах і адносяцца да ўніверсальнай прыказкавай мадэлі: *(One) hand washes (the other) hand (v1)* ('Адна рука мые (іншую) руку'); *One hand washes the other (v2)* ('Адна рука мые іншую руку'); *v2 – and both (hands) the face (v2a)* ('і абедзве (рукі) твар'); *v2 – and both will be white / clean (v2b)* ('і абедзве будуць белымі / чыстымі'); *v2 – and leg assists leg (v2c)* ('і нага дапамагае назе') [27, р. 174].

Або вепская прыказка *Kohub kosk ei jädu, likkub kivi ei samlohtu* [17, с. 86] і яе беларускі аналаг '*Ляжачы камень мохам абрасце*' [20, II, с. 283] уваходзіць ва ўніверсальную прыказкавую мадэль: *A rolling stone gathers (will gather) no moss (v1)* ('Камень, які коціцца, не збірае (не збярэ) мох'); *A standing stone is (will be) overgrown with moss (v2)* ('Нерухомы камень абрасце (абрасце) мохам'), параўн. [27, р. 100].

2. Інтэрнацыянальныя прыказкі ў вепскай і беларускай мовах. Тэрмін і паняцце "інтэрнацыянальны" мэтазгодна разглядаць як аманімічны адпаведнаму тэрміну ў рамках лінгвістычнай тэорыі запазычанняў [41, с. 120–126], што блізка да яго выкарыстання ў рамках фразеалогіі для абазначэння «межъязыковой общности... как результата генетического языкового единства, языковых и культурно исторических контактов, особенностей языкового развития» [42, с. 144].

Інтэрнацыянальныя прыказкі – гэта адзінкі, зафіксаваныя ў розных мовах, аднак, у адрозненне ад універсальных, яны не маюць шырокага распаўсюджвання і з'яўляюцца, як правіла, вынікам генетычнай агульнасці моў або запазычання з іншых моў (пераважна з адной крыніцы). Інтэрнацыянальныя прыказкі абмежаваны ў сваёй варыятыўнасці ў адрозненне ад універсальных (пераважна замена аднаго лексічнага кампанента, радзей – даданне новай структурнай часткі ў прыказцы).

Даследаванне паказала, што ў вепскай і беларускай мовах 34 адзінкі з'яўляюцца інтэрнацыянальнымі прыказкамі-аналагамі (больш за 47% вепскіх прыказак аналагічных беларускім).

Так, вепская прыказка *Koir nutab, tulleine kandab* [25, с. 75] мае беларускі аналаг '*Сабака брэша – вецер носіць*' [28, II, с. 387], а таксама аналагічныя адзінкі ў шэрагу еўрапейскіх моў: польскай – *Pies szczeka, wiatr niesie* ('Сабака брэша – вецер носіць'); рускай – *Собака лает – [a] ветер носит*; украінскай – *Собака гавка – вітер несе*; літоўскай – *Suo loja – vejas nesioja* ('Сабака брэша – вецер носіць'); французскай – *Les chiens aboient, le vent emporte* ('Сабака брэша – вецер носіць') [22, с. 258].

Або вепская прыказка *Aigaline linduine nenaižen sel'gıtab, a möhäine linduine vöi suugaizēd oigendeleb* [25, с. 78] мае аналаг у беларускай мове '*Ранняя птушачка дзюбачку калупае, а позняя вочы прадзірае*' [28, I, с. 176], а таксама аналагі ў розных мовах: рускай – '*Ранняя птичка зобок набивает, а поздняя глазки протирает*'; '*Ранняя птичка зубки тербит, поздняя глазки продирает*'; украінскай – *Ранняя пташка зуби тербит, а пізня очі протирає*; латышскай – *Agri celies, muti slauka, velu celies, acis brauka* ('Ранняя птушка рот цярэбіць, а позняя птушка вочы працірае'); літоўскай – *Anksti keles dantis rakineja, vėlai keles akis krapstineja* ('Ранняя птушка зубы цярэбіць, а позняя птушка вочы працірае'); нямецкай – *Wer früh aufsteht, wischt sich den Mund, wer lange schläft, wischt sich die Augen* ('Хто рана ўстае, рот працірае, хто позна спіць, вочы працірае'); італьянскай – *L'uccello mattiniero si becca il verme* ('Ранняя птушка заўсёды атрымвае чарвяка') [22, с. 256].

Вепская прыказка *Tedaižin, kuna lankten, ka pölusen panižin* [25, с. 85] мае аналаг не толькі ў

беларускай мове *Каб ведаў, дзе ўпаду, дык і саломкі падастаў бы* [28, II, с. 485], але таксама і ў польскай – *Gdybym wiedział, że upadnę, tobytn się polozył (tobytn usiadł)* ('Каб ведаў, дзе ўпадзеш, то пасцяліў бы (прысеў)'); рускай – *Кабы знал (Кабы знаць), где упасть, [так] соломки бы (б) подостлал*; украінскай – *Якби знав, де впадеш, то соломки підстелив би*; латышскай – *Ja zinātu, kur pakrist var, tad spilventiņu* ('Калі вы ведаеце, дзе ўпадзеце, падсцяліце'); літоўскай – *Kad žinotum, kur virsi, čia padušką pasidėtum* ('Каб ведаць, дзе ўпадзеце, падушку падклары б'); іспанскай – *Si uno supiera donde irá a caer...* ('Калі б ведаў, дзе ўпадзеш...') [22, с. 177].

3. Агульныя з рускай мовай вепскія і беларускія прыказкі складаюць 17 адзінак (амаль 24% вепскіх прыказак, аналагічных беларускім), пры гэтым частка з іх фіксуецца таксама ва ўкраінскай мове (будучы запазычаннямі з рускай).

Напрыклад, вепская прыказка *Libu aigemba, dai mäped edemba* [25, с. 46] мае аналаг у беларускай мове *Устань раней ды шагні далей* [28, I, с. 277], а таксама аналаг ў рускай мове: *Встанешь раньше – шагнешь дальше* [43, с. 166]; *Пораньше встанешь – дальше пойдешь* [43, с. 166].

Або вепская прыказка *Enamb kule, a vähetb sani* [25, с. 49] мае аналаг як у беларускай мове *Болей слухай, меней гавары* [28, II, с. 380], так і ў рускай мове: *Больше слушай, меньше говори* [43, с. 830].

Вепская прыказка *Leht om tanhal, ka söt-ki om stolal* [25, с. 77] мае беларускі аналаг *Карова на дварэ (у хляве) – харч на стале* [28, I, с. 198], а таксама аналаг у рускай мове: *Корова на дворе, так и еда на столе* [43, с. 437].

4. Агульныя толькі для вепскай і беларускай моў прыказкі прадстаўлены толькі 2 адзінкамі (усяго 3% вепскіх прыказак, аналагічных беларускім).

Так, вепская прыказка *Mitte linduine, tugoine i rajoine* [25, с. 78] мае аналаг у беларускай мове *Якая птушка, такая і песня* [28, I, с. 65], *Які салавей, такая і песня* [28, II, с. 193].

Таксама вепская прыказка *Pahal lindul pajod-ki ota rahad* [17, с. 78] мае два аналагі ў беларускай мове *У дурнога салаўя і дурная песня* [28, II, с. 193]; *Пустой птушкі пустыя і песні* [28, II, с. 193].

Паказальна пры гэтым, што ні адна з беларускіх прыказак, якая мае аналагі ў вепскай мове (і адначасова ў іншых мовах), не мае ў сваім складзе этнакультурна маркіраваных слоў-кампанентаў [Іванова, Іваноў, Мячкоўская 1998: 38] і таму не з'яўляецца каштоўнай з лінгвакраіназнаўчага пункту погляду [Іванова, Іваноў 1997].

Заклучэнне. Такім чынам, параўнальна-тыпалагічны аналіз прыказкавых фондаў вепскай і беларускай моў на аснове структура-семан-

тычнага мадэлявання міжмоўных прыказкавых паралеляў дазволіў устанавіць аналагічныя ў абедзвюх мовах прыказкі і дыферэнцаваць іх па характары міжмоўнай агульнасці на ўніверсальныя, інтэрнацыянальныя, агульныя з рускай мовай (для кожнай з двюх дадзеных моў), а таксама агульныя толькі для вепскай і беларускай моў.

У выніку даследавання ўстаноўлена, што з 755 вепскіх прыказак, абраных для аналізу, паралелі ў беларускай мове маюць 158 адзінак (г. зн. 21% усяго прыказкавага фонду, або кожная пятая вепская прыказка). З іх 72 вепскія прыказкі маюць аналагі ў беларускім прыказкавым фондзе, што складае больш за 45% вепскіх прыказак, паралельных беларускай (і каля 10% усяго корпуса вепскіх прыказак, або кожная дзясятая вепская прыказка).

Да ўніверсальных прыказак-аналагаў у вепскай і беларускай мовах адносяцца 18 адзінак, што складае 25% вепскіх прыказак, аналагічных беларускім (або менш за 3% вепскага прыказкавага фонду).

Да інтэрнацыянальных прыказак-аналагаў у вепскай і беларускай мовах адносяцца 34 адзінкі, што складае больш за 47% прыказак, аналагічных беларускай (і менш за 5% вепскага прыказкавага фонду).

Агульнымі з беларускай і рускай мовамі вепскімі прыказкамі з'яўляюцца 17 адзінак, што складае амаль 24% прыказак, аналагічных беларускай (менш за 3% вепскага прыказкавага фонду).

Толькі 2 адзінкі з'яўляюцца агульнымі выключна для вепскай і беларускай моў, што складае звыш 3% вепскіх прыказак, аналагічных беларускім (і менш за 1% вепскага прыказкавага фонду).

Наяўнасць у корпусе вепскіх прыказак даволі значнай колькасці адзінак (амаль кожнай дзясятай), аналагічных беларускім, яскрава сведчыць аб тыпалагічнай блізкасці вепскага прыказкавага фонду прыказкаваму фонду беларускай мовы, што з'яўляецца даволі нечаканым і патрабуе тлумачэння на фоне адсутнасці арэальных кантактаў і генетычных сувязей паміж вепскай і беларускай мовамі і лінгвакультурамі.

Унікальнасць прыказкавых аналагаў толькі для дадзенай пары моў патрабуе верыфікацыі на максімальна шырокім моўным фоне (якая, на жаль, не заўсёды магчыма і даступна даследчыку ў сваім поўным аб'ёме), таму вылучэнне агульных толькі для вепскай і беларускай моў прыказак-аналагаў носіць хутчэй дыягнастычны характар, аднак мае вельмі высокую значнасць, дазваляючы ацаніць і параўнаць тыпалагічную блізкасць / аддаленасць якаснага складу прыказкавых фондаў кожнай з моў у дачынненні як адна да адной, так і да іншых моў.

Спіс літаратуры

1. Пареміолагія в дыскурсе / под ред. О. В. Ломакиной. М.: URSS: Ленанд, 2015. 294 с.
2. Пареміолагія без границ / под ред. М. А. Бредиса, О. В. Ломакиной. М.: РУДН, 2020. 244 с.
3. Пареміолагія на перекрестках языков и культур / М. А. Бредис [и др.]. М.: РУДН, 2021. 246 с.
4. Иванов Е. Е., Ломакина О. В., Петрушевская Ю. А. Национальная специфичность пословичного фонда (основные понятия и методика выявления) // Вестник РУДН. Сер. Теория языка. Семиотика. Семантика. 2021. Т. 12, № 4. С. 993–1032.
5. Бредис М. А., Иванов Е. Е. Лингвокультурологический комментарий в полилингвальных словарях пословиц // Вопросы лексикографии. 2022. № 26. С. 5–29.
6. Иванов Е. Е. Лингвокультурологический комментарий в тувинско-русско-английском паремнологическом словаре // Новые исследования Тувы. 2023. № 1. С. 243–258.
7. Бредис М. А. Символика числа девять в тувинской лингвокультуре (на фоне ряда тюркских и монгольских языков) // Новые исследования Тувы. 2023. № 1. С. 228–242.
8. Числовой код тувинской лингвокультуры в пословицах (на фоне ряда тюркских и монгольских языков народов России) / М. А. Бредис [и др.] // Новые исследования Тувы. 2022. № 4. С. 276–293.
9. Зиновьева Е. И., Алёшин А. С. Семья в компаративных паремиях тувинского, шведского и русского языков // Новые исследования Тувы. 2022. № 1. С. 131–145.
10. Нелюбова Н. Ю. Аксиологические доминанты паремий как типологические маркеры тувинской, русской и французской этнокультур // Новые исследования Тувы. 2022. № 1. С. 146–163.
11. Нелюбова Н. Ю. Репрезентация ценностей в карельском паремнологическом фонде (на фоне паремий неродственных языков) // Вестник угроведения. 2022. Т. 12, № 3. С. 476–485.
12. Бредис М. А., Иванов Е. Е. Провербильные факторы перевода тувинских пословиц в аспекте нормативной и полилингвальной паремнографии (на фоне русского и английского языков) // Новые исследования Тувы. 2022. № 1. С. 17–36.
13. Иванов Е. Е., Ломакина О. В., Нелюбова Н. Ю. Семантический анализ тувинских пословиц: модели, образы, понятия (на европейском паремнологическом фоне) // Новые исследования Тувы. 2021. № 3. С. 232–248.
14. Селиверстова Е. И. Бинарные структуры в тувинских пословицах как проявление национально-маркированного видения мира // Новые исследования Тувы. 2022. № 1. С. 115–130.
15. Иванов Е. Е. Русско-белорусский словарь пословиц: в 2 ч. Могилёв: Брама, 2001. Ч. 1. 144 с.; Ч. 2. 164 с.
16. Іваноў Я. Я., Раманава Н. К. Беларуска-нямецкі парэміялагічны слоўнік. Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2006. 108 с.
17. Іванова С. Ф., Іваноў Я. Я. Польска-беларускі парэміялагічны слоўнік. Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2007. 192 с.
18. Иванов Е. Е., Мокиенко В. М. Русско-белорусский паремнологический словарь. Могилёв: МГУ имени А. А. Кулешова, 2007. 242 с.
19. Англа-беларускі парэміялагічны слоўнік / пад рэд. Я. Я. Іванова. Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2009. 240 с.
20. Іваноў Я. Я. Крылатыя афарызмы ў беларускай мове: з іншамоўных літаратурных і фальклорных крыніц VIII ст. да н. э. – XX ст.: тлумачальны слоўнік. Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2011. 164 с.
21. Лепта библейской мудрости: русско-славянский словарь библейских выражений и афоризмов с соответствиями в германских, романских, армянском и грузинском языках: в 2 т. / под ред. Е. Е. Иванова [и др.]. Могилёв: МГУ имени А. А. Кулешова, 2019. Т. 1. 334 с.; Т. 2. 308 с.
22. Петрушэўская Ю. А. Універсальны і інтэрнацыянальны кампаненты ў парэміялагічным складзе беларускай мовы: беларуска-іншамоўны слоўнік. Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2020. 316 с.
23. Петрушэўская Ю. А. Моўная спецыфічнасць і нацыянальная адметнасць прыказак беларускай мовы. Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2021. 220 с.
24. Бредис М. А., Иванов Е. Е. Типология пословиц прибалтийско-финских народов России о богатстве и бедности (на европейском паремнологическом фоне) // Вестник угроведения. 2021. Т. 11, № 4. С. 607–615.
25. Что на уме, то и на языке. Вепские пословицы и поговорки = Mi meles, se i keles. Vepsäläized muštatišed / сост. О. Ю. Жукова. Петрозаводск: Periodika, 2018. 96 с.
26. Vepsa vanasõnad: eesti, vadj, liivi, karjala ja vene vastetega. I–II. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia, 1992. 681 lk.

27. Paczoly G. European Proverbs in 55 Languages, with Equivalents in Arabic, Persian, Sanskrit, Chinese, and Japanese. Veszprém: Veszprémi Nyomda. 1997. 527 p.

28. Прыказкі і прымаўкі: у 2 кн. / склад. М. Я. Грынблат. Мінск: Навука і тэхніка, 1976. Кн. 1. 559 с.; Кн. 2. 616 с.

29. Лепешаў І. Я. Парэміялогія як асобны раздзел мовазнаўства. Гродна: ГрДУ, 2006. 279 с.

30. Бредис М. А., Ломакина О. В., Мокиенко В. М. Пословица в современной лингвистике: определение, статус, функционирование // Вестник Московского университета. Сер. 19: Лингвистика и межкультурная коммуникация. 2019. № 3. С. 34–43.

31. Бредис М. А., Димогло М. С., Ломакина О. В. Паремии в современной лингвистике: подходы к изучению, текстообразующий и лингвокультурологический потенциал // Вестник РУДН. Сер. Теория языка. Семиотика. Семантика. 2020. Т. 11, № 2. С. 265–284.

32. Іваноў Я. Я. Праблемы лінгвістычнага вывучэння афарызма. Магілёў: Брама, 2003. 194 с.

33. Іваноў Я. Я. Дыферэнцыяльныя прыметы афарызма. Магілёў: Брама, 2004. 160 с.

34. Іваноў Я. Я. Афарыстычныя адзінкі ў беларускай мове. Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2017. 208 с.

35. Іваноў Я. Я. Прынцыпы супастаўляльнага апісання афарыстычнай парэміялогіі беларускай і рускай моў // Studia slavistyczne. 2003. Т. 4. S. 49–55.

36. Петрушевская Ю. А. Тувинские и белорусские пословичные параллели (типологическая общность на фоне этнокультурной специфичности) // Новые исследования Тувы. 2022. № 3. С. 241–263.

37. Alyoshin A., Ivanov E. Swedish parallels of Belarusian proverbs: Structural-semantic modeling. Scandinavian Philology. 2023. Vol. 21, no. 1. P. 5–23.

38. Петрушевская Ю. А. Методология определения национального, интернационального и универсального в фразеологии и паремииологии белорусского языка // WEST – EAST. Scientific Journal of ISPOP. 2021. Vol. 5, no. 1. P. 61–72.

39. Петрушевская Ю. А. Белорусские параллели вепских пословиц: в поисках типологически общего и этноспецифического // Вестник угроведения. 2022. Т. 12, № 3. С. 497–505.

40. Петрушэўская Ю. А. Аб'ём і склад універсальных адзінак у парэміялагічным фондзе беларускай мовы // Філолагічны студіі. 2018. Вип. 18. С. 48–62.

41. Маринова Е. В. Теория заимствования в основных понятиях и терминах: словарь-справочник. М.: Флинта: Наука, 2017. 240 с.

42. Солодухо Э. М. Проблемы интернационализации фразеологии. Казань: Изд-во Казанского университета, 1982. 168 с.

43. Мокиенко В. М., Никитина Т. Г., Николаева Е. К. Большой словарь русских пословиц. М.: ОЛМА Медиа Групп, 2010. 1024 с.

44. Іванова С. Ф., Іваноў Я. Я., Мячкоўская Н. Б. Сацыякультурная прастора мовы (сацыяльныя і культурныя аспекты вывучэння беларускай мовы). Мінск: Веды, 1998. 112 с.

45. Іванова С. Ф., Іваноў Я. Я. Слоўнік беларускіх прыказак, прымавак і крылатых выразаў: лінгвакраіназнаўчы дапаможнік. Мінск: БФС, 1997. 262 с.

References

1. *Paremiologiya v diskurse* [Paremiology in Discourse] / ed. by O. V. Lomakina. Moscow, URSS Publ.; Lenand Publ., 2015. 294 p. (In Russian).

2. *Paremiologiya bez granits* [Paremiology without Borders] / ed. by M. A. Bredis, O. V. Lomakina. Moscow, RUDN Publ., 2020. 244 p. (In Russian).

3. Bredis M. A., Ivanov E. E., Lomakina O. V., Nelyubova N. Yu., Petrushevskaya Yu. A. *Paremiologiya na perekrestkakh yazykov i kul'tur* [Paremiology at the Crossroads of Languages and Cultures]. Moscow, RUDN Publ., 2020. 246 p. (In Russian).

4. Ivanov E. E., Lomakina O. V., Petrushevskaya Yu. A. National specificity of the proverbial fund (basic concepts and methods of detection). *Vestnik RUDN* [Bulletin RUDN], 2021, series Language Studies, Semiotics and Semantics, vol. 12, no. 4, pp. 993–1032 (In Russian).

5. Bredis M. A., Ivanov E. E. Linguistic and cultural commentary in polylingual dictionaries of proverbs. *Voprosy leksikografii* [Russian Journal of Lexicography], 2022, no. 26, pp. 5–29 (In Russian).

6. Ivanov E. E. Linguistic and cultural commentary in the Tuvan-Russian-English paremiological dictionary. *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2023, no. 1, pp. 243–258 (In Russian).

7. Bredis M. A. The symbolism of the number nine in the Tuvan linguistic culture (against a number of Turkic and Mongolian languages background). *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2023, no. 1, pp. 228–242 (In Russian).

8. Bredis M. A., Lomakina O. V., Borisova A. S., Lazareva O.V. Numerical code of Tuvan linguoculture in proverbs (against a number of Turkic and Mongolian languages of the peoples of Russia background). *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2022, no. 4, pp. 276–293 (In Russian).
9. Zinovieva E. I., Alyoshin A. S. Family in comparative proverbs of the Tuvan, Swedish and Russian languages. *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2022, no. 1, pp. 131–145 (In Russian).
10. Nelubova N. Yu. Axiological dominants of proverbs as typological markers of Tuvan, Russian and French ethnocultures. *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2022, no. 1, pp. 146–163 (In Russian).
11. Nelubova N. Yu. Representation of values in the Karelian paremiological fund (against the proverbs from unrelated languages background). *Vestnik ugrovedeniya* [Bulletin of Ugric Studies], 2022, vol. 12, no. 3, pp. 476–485 (In Russian).
12. Bredis M. A., Ivanov E. E. Proverbial factors of translation of Tuvan proverbs in the aspect of normative and multilingual paremiography (against the Russian and English languages background). *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2022, no. 1, pp. 17–36 (In Russian).
13. Ivanov E. E., Lomakina O. V., Nelyubova N. Yu. Semantic analysis of Tuvan proverbs: models, images, concepts (against the European paremiological background). *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2021, no. 3, pp. 232–248 (In Russian).
14. Seliverstova E. I. Binary structures in Tuvan proverbs as a manifestation of a nationally marked vision of the world. *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2022, no. 1, pp. 115–130 (In Russian).
15. Ivanov E. E. *Russko-belorusskiy slovar' poslovits* [Russian-Belarusian Dictionary of Proverbs]. Mogilev, Brama Publ., 2001, vol. 1, 144 p.; vol. 2, 164 p. (In Russian).
16. Ivanou Ya. Ya., Ramanava N. K. *Belaruska-nyametski paremiyalagichny slounik* [Belarusian-German Paremiological Dictionary]. Mogilev, MDU imya A. A. Kulyashova Publ., 2006. 108 p. (In Belarusian).
17. Ivanova S. F., Ivanou Ya. Ya. *Pol'ska-belaruski paremiyalagichny slounik* [Polish-Belarusian paremiological dictionary]. Mogilev, MDU imya A. A. Kulyashova Publ., 2007. 192 p. (In Belarusian).
18. Ivanov E. E., Mokienko V. M. *Russko-belorusskiy paremiologicheskiy slovar'* [Russian-Belarusian Paremiological Dictionary]. Mogilev, MGU imeni A. A. Kuleshova Publ., 2007. 242 p. (In Russian).
19. *Angla-belaruski paremiyalagichny slounik* [English-Belarusian Paremiological Dictionary] / ed. by Ya. Ya. Ivanou. Mogilev, MDU imya A. A. Kulyashova Publ., 2009. 240 p. (In Belarusian).
20. Ivanou Ya. Ya. *Krylatyya afaryzmy u belaruskay move: z inshamounykh litaraturnykh i fal'klornykh krynits VIII st. da n. e. – XX st.: tлумachaĺny slounik* [Winged aphorisms in the Belarusian language: from foreign literary and folklore sources of the VIII c. BC – XX c.: explanatory dictionary] / ed. by Ya. Ya. Ivanou. Mogilev, MDU imya A. A. Kulyashova Publ., 2011. 164 p. (In Belarusian).
21. *Lepta bibleyskoy mudrosti: russko-slavyanskiy slovar' bibleyskikh krylatykh vyrazheniy i aforizmov s sootvetstviyami v germanskikh, romanskikh, armyanskom i gruzinskoy yazykakh* [Biblical Wisdom Mite: Russian-Slavic Dictionary of Biblical Winged Expressions and Aphorisms with Equivalents in German, Romance, Armenian and Georgian Languages] / ed. by E. E. Ivanov, V. M. Mokienko, D. Balakova, H. Val'ter. Mogilev, MGU imeni A. A. Kuleshova Publ., 2019, vol. 1, 288 p.; vol. 2, 308 p. (In Russian).
22. Petrusheuskaya Yu. A. *Universal'ny i internatsyonal'ny kampanenty u paremiyalagichnym skladze belaruskay moy: belaruska-inshamouny slounik* [Universal and International Components in the Paremiological Fund of the Belarussian Language: Belarussian-Foreign Dictionary]. Mogilev, MDU imya A. A. Kulyashova Publ., 2020. 316 p. (In Belarusian).
23. Petrusheuskaya Yu. A. *Mounaya spetsyfichnasts' i natsyanal'naya admetnasts' prykazak belaruskay moy* [Linguistic peculiarity and ethnic specificity in Belarussian proverbs]. Mogilev, MDU imya A. A. Kulyashova Publ., 2021. 220 p. (In Belarusian).
24. Bredis M. A., Ivanov E. E. Typology of proverbs of the Baltic-Finnish peoples of Russia about wealth and poverty (on a European paremiological background). *Vestnik ugrovedeniya* [Bulletin of Ugric Studies], 2021, vol. 11, no. 4, pp. 607–615 (In Russian).
25. *Chto na ume, to i na yazyke. Vepskiye poslovitsy i pogovorki = Mi meles, se i keles. Vepsläižed muštatišed* [What's on the mind, then on the tongue. Veps proverbs and sayings] / ed. by O. Yu. Zhurova. Petrozavodsk, Periodika Publ., 2018. 96 p. (In Russian).
26. *Vepsa vanasõnad: eesti, vadja, liivi, karjala ja vene vastetega. I–II*. Tallinn, Eesti Teaduste Akadeemia Publ., 1992. 681 lk. (In Vepsian).
27. Paczolay G. *European Proverbs in 55 Languages, with Equivalents in Arabic, Persian, Sanskrit, Chinese, and Japanese*. Veszprém, Veszprémi Nyomda Publ., 1997. 527 p.
28. *Prykazki i prymauki* [Proverbs and sayings] / ed. by M. Ya. Grynblat. Minsk, Navuka i tekhnika Publ., 1976, vol. 1, 559 p.; vol. 2, 616 p. (In Belarusian).

29. Lepeshau I. Ya. *Paremiyalogiya yak asobny razdel movaznaustva* [Paremiology as a separate branch of linguistics]. Grodna, GrDU Publ., 2006. 279 p. (In Belarusian).

30. Bredis M. A., Lomakina O.V., Mokienko V. M. Proverbs in Modern Linguistics: Definition, Status, Functioning. *Vestnik Moskovskogo universiteta* [Moscow University Bulletin], series 19, Linguistics and Intercultural Communication, 2019, no. 3, pp. 34–43 (In Russian).

31. Bredis M. A., Dimoglo M. S., Lomakina O. V. Proverbs in modern linguistics: approaches to study, text-forming and linguoculturological potential. *Vestnik RUDN* [Bulletin RUDN], 2020, series Language Studies, Semiotics and Semantics, vol. 11, no. 2, pp. 265–284 (In Russian).

32. Ivanou Ya. Ya. *Problemy lingvistichnaga vyvuchennya afaryzma* [Problems of linguistic study of aphorism]. Mogilev, Brama Publ., 2003. 194 p. (In Belarusian).

33. Ivanou Ya. Ya. *Dyferentsyial'nyya prymety afaryzma* [Differential signs of aphorism]. Mogilev, Brama Publ., 2004. 160 p. (In Belarusian).

34. Ivanou Ya. Ya. *Afarystychnyya adzinki u belaruskay move* [Aphoristic units in the Belarusian language]. Mogilev, MDU imya A. A. Kulyashova Publ., 2017. 208 p. (In Belarusian).

35. Ivanou Ya. Ya. Principles of Comparative Description of Aphoristic Paremiology of Belarusian and Russian Languages. *Studia slavistyczne*, 2003, vol. 4, pp. 49–55 (In Belarusian).

36. Petrushevskaya Yu. A. Tuvan and Belarusian proverbial parallels (typological community amid ethnocultural specificity). *Novyye issledovaniya Tuvy* [The New Research of Tuva], 2022, no. 3, pp. 241–263 (In Russian).

37. Alyoshin A., Ivanov E. Swedish parallels of Belarusian proverbs: Structural-semantic modeling. *Scandinavian Philology*, 2023, vol. 21, no. 1, pp. 5–23.

38. Petrushevskaya Yu. A. Methodology for determining national, international and universal in belarusian phraseology and paremiology. *WEST – EAST. Scientific Journal of ISPOP*, 2021, vol. 5, no. 1, pp. 61–72 (In Russian).

39. Petrushevskaya Yu. A. Belarusian parallels of Vepsian proverbs: in search of typologically common and ethno-specific. *Vestnik ugrovedeniya* [Bulletin of Ugric Studies], 2022, vol. 12, no. 3, pp. 497–505 (In Russian).

40. Petrushevskaya Yu. A. The Volume and Composition of Universal Units in the Belarusian Proverbial Fund. *Filologichni studii* [Philological Studies], 2018, vol. 18, pp. 48–62 (In Belarusian).

41. Marinova E. V. *Teoriya zaimstvovaniya v osnovnykh ponyatiyakh i terminakh* [Theory of borrowings in basic concepts and terms]. Moscow, Flinta Publ.; Nauka Publ., 2017. 240 p. (In Russian).

42. Solodukho E. M. *Problemy internatsionalizatsii frazeologii* [Problems of internationalization of phraseology]. Kazan, Izdatel'stvo Kazanskogo universiteta Publ., 1982. 168 p. (In Russian).

43. Mokienko V. M., Nikitina T. G., Nikolaeva E. K. *Bol'shoy slovar' russkikh poslovits* [Big dictionary of Russian proverbs]. Moscow, OLMA Media Grupp Publ., 2010. 1024 p. (In Russian).

44. Ivanova S. F., Ivanou Ya. Ya., Mjachkouskaja N. B. *Satsyyakul'turnaya prastora movy (satsyyal'nyya i kul'turnyya aspekty vyvuchennya belaruskay movy)* [Sociocultural space of the language (social and cultural aspects of learning the Belarusian language)]. Minsk, Vedy Publ., 1998. 112 p. (In Belarusian).

45. Ivanova S. F., Ivanou Ya. Ya. *Slounik belaruskikh prykazak, prymavak i krylatykh vyrazau: lingvokrainaznauchy dapamozhnik* [Dictionary of Belarusian proverbs, saying and catchphrases: a linguistic and regional study guide]. Minsk, BFS Publ., 1997. 262 p. (In Belarusian).

Інфармацыя пра аўтара

Петрушэўская Юлія Анатольеўна – кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры тэарэтычнай і прыкладнай лінгвістыкі. Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. А. Куляшова (212022, г. Магілёў, вул. Касманаўтаў, 1, Рэспубліка Беларусь). E-mail: petrushevskaya@msu.by

Information about the author

Petrushevskaya Yuliya Anatol'yevna – PhD (Philology), Assistant Professor, the Department of Theoretical and Applied Linguistics. Mogilev State A. Kuleshov University (1, Kosmonavtov str., 212022, Mogilev, Republic of Belarus). E-mail: petrushevskaya@msu.by

Пасмыніў 31.08.2023